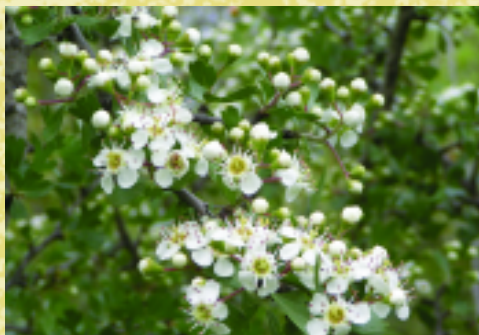

Η Μοσφιλιά (*Crataegus azarolus* L. - Κράταιγος η αζαρόλος) ανήκει στην Οικογένεια των Ροδιδών (ROSACEAE). Το γένος *Crataegus* αντιπροσωπεύεται στην Κύπρο από δύο (2) ιθαγενή είδη και ένα (1) φυσικό υβρίδιο των ειδών αυτών: Κιτρινομοσφιλιά (*Crataegus azarolus* - Κράταιγος η αζαρόλος) και Κοκκινομοσφιλιά (*Crataegus monogyna* - Κράταιγος η μονόγυνος). Το υβρίδιό τους που προέρχεται από διασταύρωση των δύο γονέων έχει τη βοτανική ονομασία: *Crataegus x sinaica* (Κράταιγος η σιναιτική).

Το γένος Κράταιγος αριθμεί 400 είδη, τα περισσότερα από τα οποία απαντούν στη Βόρεια Αμερική και τα άλλα στις λοιπές εύκρατες περιοχές του πλανήτη.

Σημαντικά μορφολογικά χαρακτηριστικά για την αναγνώριση των ειδών είναι ο αριθμός των στύλων του άνθους και το χρώμα των ώριμων καρπών. Ο υβριδισμός είναι συχνός όπου τα είδη συνυπάρχουν.

Περιγραφή

Η Κιτρινομοσφιλιά είναι φυλλοβόλο δέντρο ή θάμνος ύψους μέχρι 10 m με στρογγυλή κόμη και τραχύ αυλακωτό φλοιό. Τα κλαδιά φέρουν ισχυρά αγκάθια και οι κλαδίσκοι έχουν πυκνό τεφρωτό τρίχωμα. Τα φύλλα είναι κατ' εναλλαγή, απλά, λοβωτά, αντρωειδή ή σφηνοειδή 2,5 – 3,5 X 1,5 – 3 cm με 3 – 5 (-7) λοβούς, τριχωτά ή γυμνά. Ο μίσχος είναι μικρότερος από 1 cm. Τα άνθη είναι ερμαφρόδιτα, λευκά, με έντονη μυρωδιά, με 5 πέταλα και σέπαλα τοποθετημένα, ανά 10-20 στις κορυφές των κλαδίσκων. Ο αριθμός των στύλων είναι 2 έως 3 και σπανιότερα 4 (στην κοκκινομοσφιλιά ο στύλος είναι 1 και σπανιότερα 2). Ανθίζει από τον Μάρτιο μέχρι τον Μάιο. Ο καρπός είναι μήλο σφαιρικό, κάπως πιεσμένο, κιτρινωπό, συχνά με κόκκινες αποχρώσεις κατά την ωρίμανση. Ωριμάζει από τον Σεπτέμβριο μέχρι τον Νοέμβριο.

Εξάπλωση – Ενδιαίτημα

Στην Κύπρο απαντά σε βραχώδεις πλαγιές, αγρούς και κατά μήκος δρόμων και είναι κοινό σχεδόν σε ολόκληρο το νησί σε υψόμετρα από 0 έως 1500 m. Εξαπλώνεται στις μεσογειακές χώρες και ανατολικά μέχρι το Ιράκ και το Ιράν.

Είναι ολιγαρκές φυτό με όμορφα άνθη και καρπούς. Έχει αισθητική και οικολογική αξία γιατί είναι χαρακτηριστικό δέντρο του αγροτικού τοπίου και στην περιοχή της Μεσαορίας είναι το μόνο αυτοφυές δέντρο. Οι καρποί του είναι εξαιρετική τροφή για την άγρια πανίδα, όπως λαγούς, αγρινά και φρουτονουχτερίδες.

Μπορεί να φυτευτεί από 0 έως 1800 m υψόμετρο. Πολλαπλασιάζεται με σπέρματα και μοσχεύματα.

Προστασία και Διαχείριση

Τα τελευταία χρόνια οι μοσφιλιές λιγοστεύουν λόγω εκκερνώσεων για καλλιέργεια φρουτόδεντρων ή σιτηρών. Επίσης, πολλά δέντρα καταστράφηκαν από πυρκαγιές και από την έντονη οικοδομική ανάπτυξη των τελευταίων χρόνων.

Η Μοσφιλιά έχει περιληφθεί στη Δασική Νομοθεσία και για την υλοτομία της απαιτείται η άδεια του Τμήματος Δασών.

Αποτελεί το βασικό συστατικό στοιχείο του τύπου οικοτόπων 5330 (θερμομεσογειακές και προελληνικές λόχμες) του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας των Οικοτόπων 92/43/ΕΟΚ που απαντά στον τόπο μας. Ένα σημαντικό ποσοστό των εκτάσεων που καλύπτει ο οικότοπος στο νησί μας έχει συμπεριληφθεί στο Δίκτυο ΦΥΣΗ 2000 και η Κύπρος έχει υποχρέωση να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα διαχειριστικά και άλλα μέτρα για να διατηρεί σε ικανοποιητική κατάσταση το φυσικό αυτό οικότοπο.

Τέλος έχουν επισημανθεί μερικά αιωνόβια δέντρα Μοσφιλιάς και γίνονται ενέργειες για κήρυξή τους σε διατηρητέα, λόγω της μεγάλης οικολογικής και πολιτιστικής τους αξίας.

Ιστορικά Στοιχεία – Χρήσεις

Το ξύλο της Μοσφιλιάς είναι σκληρό και ανθεκτικό στη σήψη και για το λόγο αυτό χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή αρότρων. Είναι σχετικά ανθεκτικό στη φωτιά και πρεμνοβλαστάνει. Το φυτό Μοσφιλιάς χρησιμοποιήθηκε πολύ ως υποκείμενο για τον εμβολιασμό πολλών οπωροφόρων δέντρων της ίδιας οικογένειας όπως αχλαδιάς, πομηλιθιάς κ.ά. Οι αγρότες στη Μεσαορία και σε άλλες πεδινές περιοχές, διατηρούσαν ένα ή περισσότερα δέντρα στο χωράφι τους για να τους παρέχει σκιά κατά την περίοδο του θερισμού των δημητριακών το καλοκαίρι.

Τα άνθη χρησιμοποιούνται για την παρασκευή τσαγιού κατά της αρτηριοσκλήρωσης. Είναι, επίσης, καρδιοτονωτικό και καταπραϋντικό των νεύρων. Οι καρποί του είναι εδώδιμοι και χρησιμοποιούνται για την παρασκευή της πολύ εύγευστης μαρμελάδας του μοσφίλου, που σε ορισμένες περιοχές ονομάζεται «λαδάπιν».

Η ονομασία του χωριού Μοσφιλωτή (όπως και εκείνη του χωριού Μοσφιλερή) προέρχεται από το δέντρο Μοσφιλιά και υποδηλώνει τοποθεσία γεμάτη από τέτοια δέντρα. Είναι αξιοσημείωτο ότι το χρησιμοποιούμενο μέχρι σήμερα στην Κύπρο όνομα της μοσφιλιάς είναι αρχαίο ελληνικό. Σήμερα δεν σώζονται πολλές μοσφιλιές, λόγω του ότι παλιά επί Βρετανικής κυριαρχίας λόγω φτώχειας και λιγοστών δουλειών, υπήρχαν αρκετοί ξυλοκόποι που έκοβαν διάφορα δέντρα, μεταξύ των οποίων και μοσφιλιές και πουλούσαν την ξυλεία στους Άγγλους, ως καυσόξυλα για τα τζάκια. Επίσης, χρησιμοποιούσαν την ξυλεία για την κατασκευή των υποστατικών τους.

Γ.Τ.Π. 180/2009 — 10.000

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εκτύπωση: Τυπογραφείο της Κυπριακής Δημοκρατίας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ
www.moa.gov.cy/forest

**ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ
2010**

Μοσφιλιά - *Crataegus azarolus* L.